

Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Esnek Çalışma Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

Metaphoric Perceptions of School Administrators and Teachers About Flexible Working

Gülçin TAŞKIRAN¹

Zafer KİRAZ²

Başvuru Tarihi: 01.09.2016

Yayına Kabul Tarihi:14.12.2016

DOI: 10.21764/efd.33581

Özet: Literatürde, emek açısından olumlu/ olumsuz pek çok esnek çalışma tanımı olmasına karşın, bu durumun öznesi olan emeğin esnek çalışma kavramını nasıl algıladığı sorunsalından hareketle, bu çalışmada eğitim alanında çalışanların görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu sebeple 2015- 2016 öğretim yılında Tokat, Ankara, İzmir ve İstanbul il merkezlerinde görev yapan gönüllü 65 öğretmen ve yöneticinin “esnek çalışma” kavramı ile ilgili metaforlar geliştirmeleri istenmiş ve görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Bu görüşlerin anlaşılması için içerik analizi türlerinden kategorisel analiz kullanılmıştır. Metaforların sınıflandırıldığı alt temalar dikkate alındığında, öğretmenler yöneticilere göre esnek çalışmayı daha olumsuz bulurken, yöneticilerin esnek çalışmayı olumlu ve gerekli bir çalışma biçimi olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Ayrıca esnek çalışma biçiminin algılanışı konusunda iller, cinsiyet ve herhangi bir sendikaya üye olup olmama durumları birbirine benzerlik göstermektedir. Buna karşın herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerden, ana akım bir sendikaya üye olanlar esnek çalışma biçimini daha olumlu değerlendirirken, ana akım dışı bir sendikaya üye olanların ise daha olumsuz değerlendirdikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Metafor, esnek çalışma, öğretmen, yönetici, sendika*

Abstract: Although there are numerous definitions of flexible working in terms of labor in literature, this study aimed at understanding the opinions of educational staff about flexible working in terms of labor with reference to how the educational staff perceive the flexible working. In this direction, a total of 65 voluntary teachers and administrators working in Tokat, Ankara, İzmir and İstanbul in 2015-2016 academic year were asked to develop metaphors about “flexible working”. Categorical analysis, which is one of the content analysis techniques, was conducted on the data gathered. When the sub-themes were examined, it was observed that teachers found the flexible working more negative than administrators. Moreover, the perceptions of flexible working were similar in terms of cities, gender or union membership. However, it was observed that the members of the mainstream union approached the flexible working more positively while the members of other unions found it negative.

Keywords: *Metaphor, flexible working, teacher, administrator, union.*

Giriş

Esneklik neoliberal sürecin çalışma hayatını yeniden düzenlemesi ve karı maksimize etme aracı olarak ortaya çıkardığı yeni bir çalışma biçimidir diyebiliriz. Kavram olarak esneklik, değişikliklere ve farklılıklara uyum yeteneğini ifade etmektedir (Yavuz, 1995: 6-7). Burada kast edilen değişiklik ve farklılıklara uyum, neoliberal ilişkiler bağlamında değişen iş/çalışma piyasasına göre işçinin uyum göstermesidir. Tuncay (1995: 5)’ın tanımına göre, çalışma hayatındaki esnekliği hızla küreselleşen dünyada değişen ekonomik ve sosyal şartlara, hızla gelişen teknolojiye ve uluslararası rekabet şartlarına işletmelerin ayak uydurabilmeleri için sosyal tarafların çalışma tür ve koşullarını istedikleri gibi belirleyebilme serbestisidir. Böyle bir tanımlama ise işçi ve işveren açısından esnekliğin farklı algılanmasına yol açmaktadır. Buna göre bir işçi, esnekliği

¹ Yard.Doç.Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Yönetim ve Çalışma Sosyolojisi Anabilim Dalı , gulcin.taskiran@gop.edu.tr

² Yard.Doç.Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, zafer.kiraz@gop.edu.tr

çalışma koşulları, çalışma zamanı ve iş türünü özgürce belirlemek olarak görürken; bir işveren açısından esneklik, işçileri işe alma veya çıkarma alanında serbestliğe sahip olmaktır (Sönmez, 2006: 177-198). Ataman (2000)'a göre, 1980'li yıllardaki neoliberal politikalara geçişin neden olduğu işsizlik sorunu esnek çalışma tartışmasını başlatmış, esnek çalışma biçimi de, işsizliğin bir sigortası olarak sunulmuştur. Ansal, Küçükçiftçi, Onaran, Orbay (2000) ise, emek piyasası düzenlemelerinde esnekliğin emeğe olan talebi arttırmak için önemli olduğu vurgusunun Dünya Bankası ve Uluslararası Çalışma Örgütüncü de yapıldığını belirtmektedirler. Süral (2005), esnekliğin işgücü piyasalarına giremeyen bazı kesimlerin bu piyasalara daha rahat girebilmesini sağlayacağını, esnekliğin işsizlere iş yaratmada önemli rolü olduğunu belirtmiştir. Böylece esnek üretim sayesinde işsizliğin azaltılacağı iddiası öne sürülmektedir. Türkiye için hazırlanan ve hükümetin ve genel olarak IMF'nin Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların Türkiye ekonomisi için planlarını içeren Ulusal İstihdam Stratejisi (UIS) 2012 taslağında esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaşmasının işsizliğe çözüm olacağı savunulmaktadır (UIS, 2012). Emek piyasasındaki tüm kurumsal ve yasal düzenlemelerin, örgütsel yapılanmaların ortadan kaldırılması/ etkisizleştirilmesi çabalarını esneklik kavramı çerçevesinde değerlendirmek mümkündür (Aydoğanoglu, 2011). Bu anlamıyla esneklik, 1990'lı yıllarla birlikte en çok tartışılan kavramlardan birisi haline gelmiştir. Esneklik; üretimi, kaliteyi, istihdamı arttıran, işyerlerinde "endüstriyel demokrasiyi" yerleştiren bir yol olarak sunulmakta, hatta daha da ileri gidilerek, esnek üretimin uygulandığı işyerlerinde, işçinin yaratıcı gücünün ortaya çıkarılıp üretime sokulduğu, işçinin işe yabancılaşmasının ortadan kaldırılarak iş doyumunun sağlandığı bir sistem olarak savunulmaktadır. İşgücü piyasasını ve çeşitlenmiş istihdam biçimlerini boydan boya enlemesine kesen; dolayısıyla da sınıf içi farklılıkları ortak kader çizgisinde yeniden türdeşleştiren bir temel eğilim de mevcuttur: Bu eğilim, çalışmanın güvencesizleşmesidir (Özügürlü, 2010). 1970 ortalarından buyana en başta Batı Avrupa ekonomilerinde olmak üzere ortaya atılan esneklik kavramının arkasındaki temel gerekçe, "dünya piyasalarında artan rekabet ve buna uyma zorunluluğu" olmuştur.

Günümüzde esnek çalışmayı yaygınlaştırmak ve yerleştirmek için kamuoyunda esnekliğin, "çalışma koşulları, çalışma zamanı ve iş türünü özgürce belirlemek olarak" algılanması için politikacılarından, sermaye sahibine kadar yoğun bir propaganda yapılmaktadır (TİSK, 2009). Teknoloji ve yönetim alanında sağlanan yenilikler, üretim ve emek sürecinin ulusal ve uluslararası ölçekte parçalanmasında belirleyici olmuştur. Üretim ve emek sürecinin parçalanması, üretimin bütününe ya da bazı bölümlerinin emeğin ucuz ve bol olduğu bölgelere kaydırılmasını beraberinde getirmiş, böylece sermayenin bir yandan emek karşısındaki konumu güçlenmiş, diğer yandan da işçi ve emekçilerin birlik ve dayanışma bilinci zayıflayarak sendikal örgütlenme ve çalışma koşulları zorlaşmıştır (Müftüoğlu, 2006). Bu süreç, emek piyasasını kuralsızlaştırarak çalışma yaşamına esneklik getirmiştir. Bu anlamıyla esneklik, emeğin üretim sürecinin gereklerine, işin ve işyerinin ihtiyaçları ve sermayenin isteklerine göre, kurallara bağlı kalmadan, kolaylıkla uyum ve uygunluk sağlayacak şekilde, sürekli ve yeniden düzenlenmesi olarak tanımlanabilir. Gerek tarihsel, gerekse özüne ilişkin dinamiklerine baktığımızda kapitalizmin, sermaye birikimine engel olan katılıkları sürekli olarak esneklediği ve ardından sermaye birikimine ve emek sürecinin parçalanmasını sadece 'teknik' bir mesele olarak görüp, sadece teknoloji ve makinenin gelişmesine bağlamak doğru değildir. Çünkü emeğin bu tür örgütlenmesine modern teknolojinin henüz söz konusu olmadığı kapitalizmin ilk dönemlerindeki atölyelerde de rastlamak mümkündür. Burada teknolojinin rolü, emeğin bu yönde örgütlenmesini sağlayan kapitalist işbölümü ile uyumlu teknik süreçlerin yaratılmasıyla sınırlı kalmaktadır (Aydoğanoglu, 2011).

Kapitalist üretim sisteminde birikimin hep temel kaynağı olan esneklik, işgücü piyasalarında refah devleti politikalarının terk edilip neo-liberal politikaların 1970'lerden sonra uygulanmaya başlamasıyla yeniden gündeme gelmiştir (Müftüoğlu ve Bal, 2014: 220). Yaşanan ekonomik daralma ve artan maliyetlere emek üzerinden bir çözüm bulma arayışı, maliyeti kısmının ilk ve en kolay yolu olan emeğin maliyetini düşürme seçeneğini gündeme getirmiştir. Bunun için de istihdam şeklinin, üretim şeklinin, çalışma zamanının ve iş organizasyonunun esnetilmesiyle (Goudswaard- Nanteuil, 2000: 20) hayata geçirilen mevsimlik, sezonluk, iş

yoğunluğuna göre belirlenen ve belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırma gittikçe yaygınlaştırılmıştır. Esnek çalışma her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yoğunlukla kullanılan bir çalışma biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır (Harvey, 2015: 10). Okullarda sözleşmeli öğretmenler ve diğer çalışanlar okul dönemi boyunca çalıştırılmakta, dönem sonunda ise işten çıkarılmaktadır. Çalışanlar yaz dönemi boyunca işsiz ve güvenceden yoksun bırakılmaktadırlar. Ayrıca yine ülkemizde uygulanan 4-B/C gibi çalışma biçimleri de esnek çalışma ve ücretlendirmeyi içinde barındıran çalışma şekli olarak yaygınlaşmaktadır. 2011 yılında atanan 102.830 öğretmenden, 62.035'i sözleşmeli, 39.945'i ise ilk kez ve açıktan kadrolu olarak atanmıştır (MEB, 2012). Ayrıca, Türk Eğitim-Sen, Türkiye genelinde ücretli öğretmen araştırması yapmış, 81 İl Valiliklerinden Türkiye'deki ücretli öğretmen sayısına ilişkin bilgi istemiş, bu talep doğrultusunda 62 İl Valiliğinden cevap gelmiş ancak 19 İl Valiliği sendikaya gerekli verileri göndermemiştir. Ücretli öğretmen sayısına ilişkin bilgi gönderen 62 il itibariyle ücretli öğretmen sayısı 60 bin 983'tür. Ayrıca 2015 yılında bilgi vermeyen illerin, 2014 yılında verdikleri rakamlar ücretli öğretmen tablosuna dahil edildiğinde, Türkiye'de ücretli öğretmen sayısının 70 bin 293'e ulaştığı görülmektedir (Türk Eğitim- Sen, 2016).

Özellikle son 10 yılda esnek çalışma biçimi ile ilgili oldukça fazla çalışma yapılmıştır. Ancak öğretmenlerin esnek çalışma algısı, okul yöneticilerinin esnek çalışma algısı ya da öğretmen ve okul yöneticilerinin esnek çalışma algısını belirleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Esnek çalışma biçimi ile ilgili yapılan çalışmalardan biri olan Doğrul ve Tekeli'in (2010) yaptığı araştırmaya göre, çalışma yaşamında esneklik uygulamalarının, işletmelerin ve çalışanların değişen yapıya uyum göstermesinde önemli bir imkân sağladığı görülmektedir. Bu çalışmada sırayla, esnek çalışma koşulları ve uygulamaları hakkında bilgi verilmekte, esnek çalışma uygulamalarının işletme ve çalışan verimliliğinin sağlanmasında gerekli olan iş-yaşam dengesi ve iş- yaşam kalitesi kavramlarını ele alınmakta ve bu dengenin sağlanması için gereken politik, işletmeye-çalışana yönelik öneriler ve örnek uygulamalar üzerinde durulmaktadır. Başka bir çalışmada Sönmez (2006) esnek çalışma biçimi ile ilgili; Avrupa Birliği 'nin istihdam kapasitesini küreselleşme süreci ile alakalı bir şekilde incelemekte, bu bağlamda küreselleşme ve istihdam kavramlarını açıkladıktan sonra işsizlik ve esnek çalışma gibi çalışma hayatının bazı karakteristiklerini küreselleşmeden etkilenen temel faktörler olarak belirlemektedir. Bir başka çalışmada ise Zeytinoğlu (2012), çalışma yaşamının en önemli iki faktörü olan işçi ve işveren arasında menfaat dengesini sağlayabilecek çalışma türlerinin belki de en önemlisinin, esnek çalışma olduğunu, esnek çalışmaların, taraflar arasında dengeleyici rol oynamasından dolayı iş hukuk sistemi içinde daha fazla yer almasının tarafların yararına olacağı belirlemesinde bulunmaktadır.

Esnek çalışma biçimlerinin emeğin gözünden nasıl algılandığını görmek için konu ile ilgili bir metaforik çalışma yapmak önemli görülmektedir. Özellikle son yıllarda bir kavrama yönelik algıları ortaya çıkarmak için ülkemizde metaforların sıkça kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda ele alınan metafor kavramlarından bazıları şunlardır; “program geliştirme” (Örten ve Erginer, 2010), “öğretmenlik mesleği” (Ocak ve Gündüz, 2006), “Öğretmen ve Öğrenci” (Çırak, 2014; Taşdemir, 2014; Ekiz ve Koçyiğit, 2012; Aydın ve Pehlivan, 2010; Cerit, 2008; Saban, 2009), “öğretim ve öğrenme” (Saban vd., 2006), “okul ve sınıf” (Doğan, 2014; Uzun ve Paliç, 2013; Nalçacı ve Bektaş, 2012; Örucü, 2012; Aydoğdu, 2008; Balcı, 1999), “eğitim ve öğretim programı” (Özdemir, 2012; Gültekin, 2011). Yapılan araştırmalar incelendiğinde, bu çalışmanın konusu olan “esnek çalışma” kavramına ilişkin bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Ayrıca bu araştırmada metaforlar aracılığıyla esnek çalışmaya ilişkin algıların nasıl ve ne yönde olduğunu alışlagelmiş tekniklerin dışında bir yaklaşımla belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmen ve okul yöneticilerinin esnek çalışma kavramıyla bağ kurdukları diğer kavramlar arasında karşılaştırma imkanı sunması hedeflenmiştir. Aynı zamanda öğretmen ve okul yöneticilerinin düşünce sistemine göre ilerleyen özgürlükçü bir ortamda verilerin sağlanması amaçlanmıştır. Araştırmayı önemli kılan bir diğer nokta ise “esnek çalışma” biçiminin yeteri düzeyde bilinmemesi ve bilindiği kadarı ile de öğretmenler ve yöneticilerin çalışma yaşamları için bir kaygı nedeni olarak görülmesidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, esnek çalışmanın okul yöneticisi ve öğretmenlerin zihninde yarattığı imgelerden (metaforlardan) yola çıkarak onların görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada içerik analizi türlerinden kategorisel analiz kullanılmıştır. Kategorisel analiz, genel olarak belirli bir görüşün önce birimlere bölünmesi ve ardından bu birimlerin önceden saptanmış ölçütlere göre kategoriler hâlinde gruplandırılmasıdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 90). Öğretmen ve yöneticilerin yazılı olarak görüşleri alınmış ve bu görüşlerin daha iyi anlaşılması amacıyla içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi, toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temanın saptanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227). Elde edilen verilerle, katılımcıların geliştirdikleri metaforların kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları izlenerek analizler yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 228).

Çalışma Grubu

Bu çalışmada, 2015-2016 öğretim yılında; Tokat, Ankara, İzmir ve İstanbul il merkezleri çalışma evreni olarak kabul edilmiş ve bu illerimizde görev yapan gönüllü 65 öğretmen ve yöneticinin katılımı ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu illerin seçilmesinin nedeni, araştırmacının bu illerdeki görüşmecilere daha hızlı ve kolay ulaşmış olmasıdır. Katılımcıların 31'i kadın (% 47,7) ve 34'ü erkek (% 52,3) dir. Katılımcıların 8'i kadın, 9'u erkek toplam 17'si İstanbul'da; 3'ü kadın, 18'i erkek toplam 21'i Tokat'ta; 14'ü kadın, 5'i erkek toplam 19'u Ankara'da ve 6'sı kadın, 2'si erkek toplam 8'i İzmir'de görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan katılımcıların 4'ü kadın, 5'i erkek toplam 9'u okul yöneticisi ve 27'si kadın, 29'u erkek toplam 56'sı ise öğretmendir. Aynı zamanda katılımcıların 51'i sendikalı ve 14'ü sendikasızdır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin esnek çalışma kavramına ilişkin sahip oldukları algılarını ortaya çıkarmak amacıyla 65 öğretmen ve yöneticinin her birinden “esnek çalışma... gibidir; çünkü...” cümlesini tamamlaması istenmiştir. Bu amaçla öğretmenlere, sayfanın en üstünde bu ibarenin yazılı olduğu boş bir kağıt verilmiş ve onlardan bu ifadeyi kullanarak ve sadece tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini yaklaşık yirmi (20) dakika içinde yazılı olarak ifade etmeleri sağlanmıştır. Toplam 72 katılımcıdan veri toplanmıştır. Ancak katılımcıların 7'si veri toplama aracına metafor belirtmediği için, bu formlar araştırmaya dahil edilmemiştir. Dolayısıyla içerik analizleri geçerli metafor üretilen 65 form üzerinden yapılmıştır.

Metaforun bir araştırma aracı olarak kullanıldığı çalışmalarda “gibi” kavramı genellikle “metaforun konusu” ile “metaforun kaynağı” arasındaki bağı daha açık bir şekilde çarıştırmak için kullanılır (Saban, 2008). Bu çalışmada “çünkü” kavramına da yer verilerek katılımcıların kendi metaforları için bir “gerekçe” sunmaları da istenmiştir. Öğretmenlerin kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları bu kompozisyonlar, birer “belge” ve “doküman” olarak bu araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde, içerik analizi kullanılmıştır. Formdaki açık uçlu soruya verilen yanıtlar, içerik analizlerini yapmak üzere gözden geçirilerek metafor belirtilmeyen formlar ayıklanmıştır. Bu aşamada 7 form dikkate alınmamış ve içerik analizleri geçerli metafor üretilen 65 form üzerinden yapılmıştır. Daha sonra öğretmen ve yöneticiler tarafından esnek çalışma için geliştirilen metaforlar ve açıklamaları bilgisayar ortamında yazılarak ham veri metinleri oluşturulmuştur. Daha sonra bu metinler değerlendirilmiş ve benzer özellikler taşıyan metaforlar bir araya toplanarak temalar oluşturulmuştur. Araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla edilen bulgular, herhangi bir yoruma yer vermeden ayrı başlıklar halinde, sık sık doğrudan alıntılara yer verilerek sunulmuş, bir sonraki aşama olan tartışma bölümünde bütünsel olarak ele alınıp tartışılmıştır. Doğrudan alıntılar yapılırken öğretmenler İKÖ1, İEÖ1, TKÖ1, TEÖ1, İZKÖ1, İZEÖ1, AKÖ1, AEÖ1; yöneticiler ise, İKY1, İEY1, TKY1, TEY1, İZKY1, İZEY1, AKY1, AEY1 (İ: İstanbul, T: Tokat, İZ: İzmir, A: Ankara, K: Kadın, E: Erkek, Ö: Öğretmen, Y: Yönetici; rakam ise görüşülen herbir farklı görüşmeci) şeklinde kodlanmıştır. Araştırma sonuçlarında ortaya konulan bulgularla görüşmelerden birebir alıntılar yapılarak ilişkilendirilmiştir.

Kategori Geliştirme Aşamaları

Bu aşamada, temel olarak katılımcılar tarafından üretilen metaforlar, esnek çalışma kavramına ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından irdelenmiştir. Bu işlem esnasında özellikle 47 metafor hakkında oluşturulan “metafor listesi” dikkate alınarak, katılımcılar tarafından üretilen her metafor esnek çalışma kavramına ilişkin sahip olduğu bakış açısına göre belli bir tema ile ilişkilendirilerek, toplam 10 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Örneğin; “Göz boyama aracı ifadesi olarak esnek çalışma” kategorisi altında yer alan metaforların hepsi, temelde esnek çalışmanın aslında çalışan için olumsuz bir istihdam biçimi olduğu ve güvencesiz çalışmaya işaret ettiği vurgulanmaktadır. Örneğin, “Esnek çalışma ‘elma şekeri’ gibidir. Çünkü çok cazip görünür ve almak istersiniz. Çok basit ve sıradan bir elma, üzeri kırmızı bir boyalı şeker ile kaplanınca cazip gelmiştir. Size pazarlamak için en cazip hale getirilmiştir ancak ne kadar zararlı olduğu söylenmez. Gıda boyası içeriği, şekerin vücuda vereceği zarar görünmeyen zararlıdır. Yaşarsanız anlayabilirsiniz” veya “Esnek çalışma ‘büyük bir balona’ benzer. Çünkü dışarıdan çok güzel ve ihtisamlı görünür. Ama en ufak bir darbede yok olur.”

Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşamaları

Geçerlik ve güvenirlilik, araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak için kullanılan en önemli iki ölçüttür (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın geçerliliğini sağlamada iki önemli süreç gerçekleştirilmiştir. Veri analiz süreci detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bulguların işlenmesinde ve yorumlanmasında öğretmen ve yöneticilerin kendi kaleme aldıkları metafor imgeleri, temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Araştırmanın güvenirliliğini sağlamak için, araştırmada ulaşılan 10 kavramsal kategori altında verilen metaforların, söz konusu bir kavramsal kategoriyi temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda İktisadi İdari Bilimler Fakültesinde görev yapan bir öğretim üyesine iki liste verilmiştir: Bunlar; 47 adet metaforun dizili olduğu bir liste ve 10 kavramsal kategorinin adlarını ve özelliklerini içeren bir listedir. Uzmandan bu iki listeyi kullanarak birinci listedeki örnek metaforları, ikinci listedeki 10 kavramsal kategoriyle (hiçbir metafor dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Daha sonra, uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenirliliği, Miles ve

Huberman'ın (1994, s. 64) formülü (Güvenirlilik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplandı. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, Koçbeker, Saban; 2006). Bu araştırmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında % 94 oranında bir uzlaşma (güvenirlilik) sağlanmıştır. Güvenirlilik çalışması kapsamında görüşüne başvurulmuş uzman, 3 metaforu (lastik, kümes ve oyun hamuru) araştırmacının yaptığına göre farklı bir kategoriye yerleştirerek ilişkilendirmiştir. Bu durumda, "Güvenirlilik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı" formülü dikkate alınarak; Güvenirlilik = $47 / (47 + 3) = 0.94$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, araştırmada istenilen güvenilirlik düzeyine ulaşıldığını göstermektedir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğretmenlerin ve yöneticilerin esnek çalışma kavramı hakkında geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak, elde edilen bulgular tablolar halinde sunularak alt başlıklar halinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

Demografik Bulgular

Bu çalışma kapsamında görüşme formu dolduran 65 görüşmecinin demografik bilgileri aşağıdaki gibidir. Görüşmeciler 31'i kadın, 34'ü erkek olmak üzere toplam 65 kişidir. Görüşmecilerin 9'u yönetici, 56'sı öğretmendir. Yöneticilerin 4'ü kadın, 5'i erkek; öğretmenlerin ise 27'si kadın, 29'u erkektir.

Tablo 1. Görüşmecilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular

İl	Yönetici		Öğretmen		Sendikalı	Sendikasız	Ana Akım Sendikalı	Muhalif Sendikalı		
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek						
Tokat	3	18	-	4	3	14	17	4	14	3
İstanbul	8	9	2	1	6	8	15	2	3	12
Ankara	14	5	1	-	13	5	12	7	5	7
İzmir	6	2	1	-	5	2	7	1	-	7
Toplam	31	34	4	5	27	29	51	14	22	29

Tablo 1'de görüldüğü üzere, 65 görüşmecinin 21'i Tokat, 17'si İstanbul, 19'u Ankara ve 8'i İzmir'de çalışmakta ve yaşamaktadır. Tokat'taki görüşmecilerin 3'ü kadın, 18'i erkek ve görüşmeciler arasında kadın yönetici bulunmamakla beraber yöneticilerin tamamı erkektir. İstanbul'daki görüşmecilerin 8'i kadın, 9'u erkek ve görüşmeciler arasında 2 kadın yönetici ve 1 erkek yönetici bulunmaktadır. Ankara'daki görüşmecilerin 14'ü kadın, 5'i erkek ve görüşmeciler arasında 1 kadın yönetici bulunmakta ve erkek yönetici bulunmamaktadır. İzmir'deki görüşmecilerin ise 6'sı kadın 2'si erkektir ve görüşmeciler arasında 1 kadın yönetici bulunmakta, erkek yönetici bulunmamaktadır.

65 görüşmecinin 51'i sendikalı, 14'ü ise sendikasızdır. Sendikalı ve sendikasızların dağılımına iller bazında baktığımızda ise, Tokat'taki görüşmecilerin 17'si sendikalı, 4'ü sendikasızdır. İstanbul'daki görüşmecilerin 15'i sendikalı, 2'si sendikasızdır. Ankara'daki görüşmecilerin 12'si sendikalı, 7'si sendikasızdır. İzmir'deki görüşmecilerin 7'si sendikalı, 1'i sendikasızdır.

Tablo 2. Sendikalı olan görüşmecilerin üye oldukları sendikalara göre dağılımı

Sendikalar	Görüşmeci Sayısı
Eğitim- Sen	28

Türk Eğitim- Sen	13
Eğitim Bir- Sen	9
Eğitim- İş	1
Toplam	51

Görüşme formunu doldurmayı kabul eden görüşmecilerden 28'inin Eğitim- Sen, 13'ünün Türk Eğitim- Sen, 9'unun Eğitim Bir- Sen ve 1'inin Eğitim- İş sendikasına üye olduğu görülmektedir. Bu sendikaların üye sayılarına bakıldığında, Temmuz 2016 verilerine göre, Eğitim Bir- Sen: 402.171, Türk Eğitim- Sen 210.951; Eğitim- Sen 119.876 ve Eğitim- İş: 49.542 olduğu görülmektedir (29762 sayılı Resmi Gazete, 2016) . Ancak çalışma kapsamında form gönderilen öğretmen ve yöneticilerden, bu dağılıma uygun bir geri dönüş sağlanamamıştır. Sendikaların kullandıkları dil ve söylemlere baktığımızda Eğitim Bir- Sen ve Türk Eğitim- Sen'in liberal ekonomi politik anlayışı benimsedikleri ve dolayısıyla ana akım bir sendikacılık yürüttüğü görülmektedir. Eğitim- Sen ve Eğitim- İş sendikalarının ise kullandıkları dil ve söylemler liberal ekonomi politik anlayışın dışında bir anlayışa sahip oldukları ve dolayısıyla muhalif bir sendikacılık yürüttüğü görülmektedir. Türkiye'nin ana akım sendikacılığın temel özellikleri lider odaklı aşırı merkezileşme (Çelik, 2015), sermaye karşısında güçlü bir karşı duruş sergilemeyen, devlet ile kurdukları bağ güçlü şekilde özetlenebilir. Bu nedenle çalışmada 22 görüşmecinin ana akım sendikalara üye olduğu, 29'unun ise ana akım dışı/ muhalif sendikalara üye olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Esnek Çalışma Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlara Dair Bulgular

Öğretmenler ve yöneticiler esnek çalışma kavramına ilişkin olarak toplam 47 adet geçerli metafor üretmişlerdir. Toplam 47 geçerli metafordan 39 tanesi öğretmenler tarafından üretilmiştir. Bunlar; elma şekeri, kurtlu elma, simit bekleyen martı, altın kafesteki bülbül, denizkızı, içi geçmiş karpuz, dondurma yemek, büyük balon, ipek böceği, zehirli sarmaşık, zakkum çiçeği, karahindiba çiçeği, güvencesiz çalışma, ücretli kölelik, zehir, saat, sağ gösterip sol vurmak, Mogan Gölü'ne girmek, at yarışı, korkuluksuz merdiven, kümes, ilaç, tuz, çikolataya, çaya, açık büfe, silgi, lastik, klima, motorsiklet kullanma, denize girmek, kitap, kaynakları etkin kullanma, oyun hamuru, araba, yün yumağı, spor yapma, huzur, özgür olmak, uzaktan kumanda, içi boş hediye kutusu, belirsizlik. Sekiz tanesi yöneticiler tarafından üretilmiştir. Bunlar; su, limon, zehir, ilaç, radyo frekansı, ağustos böceği, özgür olmak, yemek yemek. Burada da öğretmenlerin ve yöneticilerin esnek çalışma kavramına ilişkin en çok tercih edilen metaforlar; ücretli kölelik ve denize girmek (f=4), güvencesiz çalışma, ilaç, özgür olmak, belirsizlik (f=3) ve su, zehirli sarmaşık, zehir, kaynakları etkin kullanma (f=2) olmuştur. Buradan da anlaşılacağı gibi esnek çalışma kavramına ilişkin öğretmen ve yöneticiler tarafından çok sayıda metafor kullanılmıştır. Aşağıdaki Tablo 3, araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticiler tarafından geliştirilen metaforlar listelenerek, her bir metaforu temsil eden katılımcı sayısını (frekansını) göstermektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin ve yöneticilerin "esnek çalışma" kavramına ilişkin geliştirdikleri geçerli metaforlar

Geliştirilen Metaforlar	f	Geliştirilen Metaforlar	f
Elma şekeri	1	Klima	1
Kurtlu elma	1	Korkuluksuz merdiven	1
Tuz	1	Oyun hamuru	1
Çikolata	1	Silgi	1
Çay	1	Araba	1
Su	2	Lastik	1
Limona	1	Radyo frekansına	1
Yemek yeme	1	Denizkızı	1

Açık büfe	1	Motosiklet Kullanma	1
Zehirli sarmaşık	2	At Yarışı	1
Zakkum çiçeği	1	Belirsizlik	3
Kara Hindiba çiçeği	1	Dondurma Yemek	1
Zehir	2	Huzur	1
İlaç	3	İpek Böceği	1
Güvencesiz çalışma	3	Büyük Balon	1
Ücretli kölelik	4	Kitap	1
İçi boş hediye kutusu	1	İçi Geçmiş Karpuz	1
Özgür Olmak	3	Kümes	1
Spor yapma	1	Mogan Gölü'ne Girmek	1
Kaynakları etkin kullanma	2	Yün Yumağına	1
Simit bekleyen martı	1	Sağ Gösterip Sol Vurmak	1
Altın kafesteki bülbül	1	Denize girmek	4
Ağustos böceği	1	Uzaktan Kumanda	1
Saat	1		
TOPLAM			65

Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Esnek Çalışma Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Öğretmenlerin ve yöneticilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar on kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “hayal kırıklığını ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ihtiyacı giderme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tembelliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “belirsizliği” ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Öğretmenlerin ve yöneticilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforların kategorileri

Temalar	Metaforlar	f	%
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zehirli Sarmaşık (2), Zakkum Çiçeği, Kara Hindiba Çiçeği, Güvencesiz Çalışma (3), Ücretli Kölelik (4), Zehir (2), Saat, Sağ Gösterip Sol Vurmak, Mogan Gölü'ne Girmek, At Yarışı, Korkuluksuz Merdiven, Kümes,	19	29.23
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	İlaç (3), Tuz, Çikolata, Çay, Açık Büfe, Silgi, Lastik, Klima, Motosiklet Kullanma, Denize Girmek(4), Kitap, Radyo Frekansı	17	26.15
Göz Boyama Aracı	Elma Şekeri, Kurtlu Elma, Simit Bekleyen Martı, Altın Kafesteki Bülbül, Denizkızına, İçi Geçmiş Karpuz, Dondurma Yemek, Büyük Balon, İpek Böceği	9	13.85
Rahatlama Aracı	Spor Yapma, Huzur, Özgür Olmak(3), Uzaktan Kumanda	6	9.23
Verim Sağlama Aracı	Kaynakları Etkin Kullanma (2), Oyun Hamuru, Araba, Yün Yumağı	5	7.69
Belirsizliği İfade Etme Aracı	Belirsizlik(3)	3	4.62
Faydayı Maksimize Etme Aracı	Su (2), Limon	3	4.62

İhtiyacı Giderme Aracı	Yemek Yemek	1	1.54
Tembelliği İfade Etme Aracı	Ağustos Böceği	1	1.54
Hayal Kırıklığını İfade Etme Aracı	İçi Boş Hediye Kutusu	1	1.54
Toplam		65	100

Öğretmenlerinin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar yedi kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “hayal kırıklığını ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “belirsizliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Öğretmenlerin esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (göz boyama aracı, tehlikeyi ifade etme aracı, hayal kırıklığını ifade etme aracı, belirsizlik), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (verim sağlama aracı, rahatlama aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

Göz boyama aracı : İKÖ1: Esnek çalışma “elma şekeri” gibidir. Çünkü çok cazip görünür ve almak istersiniz. Çok basit ve sıradan bir elma, üzeri kırmızı bir boyalı şeker ile kaplanınca cazip gelmiştir. Size pazarlamak için en cazip hale getirilmiştir ancak ne kadar zararlı olduğu söylenmez. Gıda boyası içeriği, şekerin vücuda vereceği zarar görünmeyen zararlıdır. Yaşarsanız anlayabilirsiniz.

İEÖ5: Esnek çalışma “simit bekleyen martı” gibidir. Çünkü martıya simit attıkça mutlu olursun. Fazla yaklaşırsan üstüne pisler. Esnek çalışma da ne kadar bulaşırsan o kadar zarar verir. Hakların elinden gider. Yaşam zorlaşır.

AKO7: Esnek çalışma “büyük bir balona” benzer. Çünkü dışarıdan çok güzel ve ihtişamlı görünür. Ama en ufak bir darbeye yok olur.

TEÖ4: Esnek çalışma “altın kafesteki bülbüle” benzer. Çünkü; hakkında yapılan reklamlara, haberlere, bunlarla beraber gösterilen resimlere ve bazı cazip çalışma şartlarına bakılırsa insanı cezbedecek tarafları da yok değil; ancak iş güvencesinin olmayışı, belki kesik kesik ilerleyecek sosyal güvence şartları, işverenlerin iş görenler üzerinde artacak performans baskısı onların özgür düşünüp daha özgün ürünler ortaya koymasını engelleyecektir ve çalışan açınsındansa çalışanın üzerinde oldukça büyük baskı ve strese sebep olacaktır. Bir çalışan için en önemli şey iş güvencesidir.

Tehlikeyi ifade etme aracı: İKÖ3: Esnek çalışma “zehir” gibidir. Çünkü güvenceli çalışmayı esnetmek için ortaya atılan bir söylemdir. Neo-liberal söylemin işgücü piyasasındaki uygulanış biçimidir. Güvencesizliği süslü söylemlerle yansıtmaktadır. Aslında işçi için ideal olan emeğinin karşılığı ve güvenceli çalışmadır. Bu yüzden bir zehirdir. Panzehiri de güvencelerdir.

AEO1: Esnek çalışma “at yarışına” benzer. Çünkü herşey birinci olmaya, herkesten hızlı olmaya ve rekabete dayalıdır.

AKO12: Esnek çalışma “Mogan Gölü’ne girmeye” benzer. Çünkü Ankara’da yazın en sıcak günlerinde, serin sulara dalma fikri; bu suya girdiğimizde bizi aniden içine çeken bir bataklığa dönüşmesini acıyla görmemize ve yaşamamıza dönüşür. Esnek çalışma tasarısı da esnek zaman, esnek mekân vaatleriyle emekçiye hoş görünürken; asıl olanın çok daha farklı olduğu biz sendikacılar tarafından bilinmekte. Yasının emekçiyi yavaş yavaş bataklığa çekeceği aşikâr.

AEO3: Esnek çalışma “köleliğe” benzer. Çünkü insan yapısına ve yüzyıllık kazanımlara aykırı.

AEO5: Esnek çalışma “sağ gösterip sol vurmak” gibidir. Çünkü esnek çalışma topluma zaman ve fırsat yaratacağı şeklinde gösteriliyor. Fakat esnek çalışmada iş güvencesi, sosyal güvence ve işin sürekliliği yok.

TEÖ1: Esnek çalışma “modern köleliğe” benzer ya da gibidir; Çünkü ülkede uygulanış şekline bakıldığında çalışanın değil patronun belirlediği süreler söz konusudur. 1980 sonrası politikalara baktığımızda liberal politikaların ülkemizde hâkim olduğu görülmektedir. 8, 9 ve 10. Kalkınma planına bakıldığında eğitim amacı, nitelikli iş gücü olarak görülmektedir. İnsani olmayan bu tutum

esnek çalışma anlayışında da aynı şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bireyin menfaatine gibi görünür ancak işverenin arzularını yerine getirmekten başka bir şey değildir. Temelinde kapitalin arzuları, karı ve büyümesi hedeflenmiştir. Esnek zamanlı iş uygulamaları işçinin hayatını kendine göre ayarlamış olduğu şekilde görünse de özünde patronun hedeflerini gerçekleştirmekten başka bir şey değildir. Ayrıca esnek zamanlı uygulamalarda işçinin sosyal güvencesi ortadan kalkmakta sosyal devlet uygulamasına aykırı durmaktadır.

Ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç: İZE02: Esnek çalışma “denize girmeye” benzer. Çünkü keyif için tercih ediyorsanız yaz sıcaklığında yüzmek gibidir ama kışın soğukta sadece zorunluluktan giriyorsanız hiç keyif vermeyebilir.

TKÖ1: Esnek çalışma “klimaya” benzer. Çünkü klima ortamın sıcaklığına göre kendini ayarlar ve gerektiğinde çalışıp gerektiğinde durur.

TEÖ2: Esnek çalışma “tuz” gibidir. Çünkü azı karar çoğu zarar.

TEÖ3: Esnek çalışma “çikolataya” benzer. Çünkü aç olduğunuzda kan şekeri düşüktür ve yediğinizde şekeri yükseltir. Ancak tokken çok yerseniz allerjiye neden olur.

TKÖ3: Esnek çalışma “silgiye” benzer. Çünkü bizim için her daim gereklidir, kullanırız. Ama çok kullanırsak çabuk biter. Az kullanmak için kendini zorlar ve sınırsam da stres yaparak daha çok hata yaparız.

TEÖ11: Esnek çalışma “çaya” benzer. Çünkü demini almadan içmemek gerek, çok durursa acır ve soğur. Zamanında ve kararında yerindedir.

TEÖ14: Esnek çalışma “lastik” gibidir. Çünkü çok gerersen kopar çok gevşek bırakırsan ipten bir farkı kalmaz ve özelliği kullanılmamış olur.

Verim sağlama aracı: İZKO4: Esnek çalışma “kaynakları etkin kullanmaya” benzer. İşyerinde bulunmayı gerektiren anlar dışında, herhangi bir ortamdan da işleri yürütebilme durumu..dolayısı ile teknolojik destekle mümkün görünüyor..sürekli proje üreten ve yazıya döken bir mühendisin nerede bulunduğu pek bir önemi yok bu durumda..mesai esnetilebilir..üstelik daha rahat ve kısmen özgür olacağı için verim yükselir.

TKÖ2: Esnek çalışma “oyun hamuruna” benzer. Çünkü oyun hamuru esnektir. İstedığınız şekli verebilirsiniz. Açıkta kalırsa kurur ve kullanılamaz hale gelir. Kapalı kaldığında ve kullanılmadığında özelliğini kaybeder.

TEÖ12: Esnek çalışma “araba” gibidir. Çünkü gazla da gider benzinlede. Gazı evde çalışmaya benzetirsek, normalde benzinle çalışması gerekiyor arabalar. Ama gazlı çalışması daha karlı, evde çalışması da daha rahat.

Rahatlama aracı: AKO3: Esnek çalışma “huzura” benzer. Çünkü bireylere özgü çalışma saatlerinin belirlenmesi gerekiyor. Kimi insanlar gece verimli olabilirken kimsi gündüz daha üretken olabiliyorlar.

AKO5: Esnek çalışma “özgürlük” gibidir. Çünkü bütün sınıflar kendilerine ayrı bir çalışma saati, serbest çalışma saati seçerlerse bireysel bir sınıf gibi hareket eder.

Hayal kırıklığını ifade etme aracı: İEÖ6: Esnek çalışma “içi boş hediye kutusu” gibidir. Çünkü iş buldum diye sevinirsin ancak içi boşdur. Ücretin düşük, güvencesiz sosyal haklarının olmadığı ya da az olduğu bir iştir. Hevesin kursağında kalır. Hediye kutusunu da sevinçle açarsın ne hayaller kurarak ama içinin boş olduğunu görmek hüsrandır.

Belirsizliği ifade etme aracı: AKO13: Esnek çalışma “belirsizliktir yani gideceğiniz yerin belli olmadığı yolculuğa” benzer. Çünkü insan nereye gideceğini bilemezse uzun süre sağa sola savrulur. Gideceği yeri belirlediğinde ise birçok şey için zaman çoktan geçmiş olabilir.

Öğretmenler esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=19$), Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı ($f=15$), Göz Boyama Aracı ($f=9$)’dır. Öğretmenler esnek çalışmayı kendi varolan çalışma koşullarına göre olumsuz bulmakta ve kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı=28). Aynı zamanda bir kısım öğretmende esnek çalışmanın ancak şuanda sahip oldukları bazı koşulları (sosyal güvence ve çalışma güvencesi vb) kapsar ise ve de dengeli kullanılır ise yeni bir çalışma biçimi olarak kabul edilebileceğini beyan etmişlerdir (Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı $f=17$). Öğretmenlerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerinin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zehirli Sarmaşık (2), Zakkum Çiçeği, Kara Hindiba Çiçeği, Güvencesiz Çalışma (3), Ücretli Kölelik (4), Zehir (2), Saat, Sağ Gösterip Sol Vurmak, Mogan Gölü'ne Girmek, At Yarışı, Korkuluksuz Merdiven, Kümes	19	33.93
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	İlaç (2), Tuz, Çikolata, Çay, Açık Büfe, Silgi, Lastik, Klima, Motosiklet Kullanma, Denize Girmek(4), Kitap	15	26.79
Göz Boyama Aracı	Elma Şekeri, Kurtlu Elma, Simit Bekleyen Martı, Altın Kafesteki Bülbül, Denizkızına, İçi Geçmiş Karpuz, Dondurma Yemek, Büyük Balon, İpek Böceği	9	16.07
Verim Sağlama Aracı	Kaynakları Etkin Kullanma (2), Oyun Hamuru, Araba, Yün Yumağı	5	8.93
Rahatlama Aracı	Spor Yapma, Huzur, Özgür Olmak (2), Uzaktan Kumanda	5	8.93
Belirsizliği İfade Etme Aracı	Belirsizlik(2)	2	3.57
Hayal Kırıklığını İfade Etme Aracı	İçi Boş Hediye Kutusu	1	1.79
Toplam		56	100

Yöneticilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Yöneticilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar altı kategoride toplanmıştır. Bunlar; “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı ” olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “tembelliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “ihtiyacı giderme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Yöneticiler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (tembelliği ifade etme aracı, tehlikeyi ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (faydayı maksimize etme aracı, rahatlama aracı, ihtiyacı giderme aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

Faydayı Maksimize Etme Aracı: İKY2: Esnek çalışma “suya” benzer. Çünkü kararında kullanırsanız verim yaratmak için olumlu bir uygulamadır. İşlerin yoğun olduğu dönemde dönemsel çalışma sağlar ve bu arada işsiz olanlar da iş bulmuş olur.

TEY2: Esnek çalışma “limona” benzer. Çünkü limonun suyundan ve kabuğundan limonata yapımında kullanıldığı gibi insanın da her türlü birikiminden (bilişsel, duyuşsal ve devinimsel yetilerinden) faydalanmak üzere kurgulanmıştır.” Esnek çalışma” en az maliyet(minimum maliyet) , maksimum fayda (yarar) mantalitesi ile çalışmadır. Çalışanın birey olduğu, sosyal bir varlık olduğu, duygularının –düşüncelerinin olduğu, inançlarının ve değerlerinin olduğu, biyolojik-psikolojik ve sosyal yönlerinin ve ihtiyaçlarının olduğu gerçeğinden uzaklaşmış ve yok sayılmış bir çalışma sistemi olup; sonucu her ne olursa olsun bireyden olabildiğince maksimum düzeyde her alanda (bilişsel, duyuşsal ve devinimsel yetilerinden)faydalanma içeren bir çalışma sistemidir.

Tehlikeyi ifade etme aracı: İZKY1: Esnek çalışma “zehir” gibidir. Çünkü hangi dozda kullanılırsa kullanılsın insanı öldürür.

Ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç: İEY1: Esnek çalışma “ilaç” gibidir. Çünkü ilacı gerektiği kadar kullanırsanız fayda sağlar. Çok ya da az kullanırsanız sizi iyileştirmez. Esnek çalışma da dozunda kullanılması gereken bir uygulamadır.

TEY3: Esnek çalışma “radyo frekansına” benzer. Çünkü frekansı tutturabilirseniz çalışma saatleri içinde çalışıyorsunuz demektir. Tutturamazsanız esnek çalışmaktasınızdır.

Tembelliği ifade etme aracı: TEY1: Esnek çalışma “ağustos böceğine” benzer. Çünkü esnek çalışmak isteyen kişi ağustos böceği gibi istediği zaman çalışmak ister ancak çalışmak için keyfi geldiğinde iş bulamayabilir.

Rahatlama aracı: İKY1: Esnek çalışma “özgürlük” gibidir. Çünkü çalışanın iş saatlerini esnek düzenleyebilmesi onun yaşam standardı için önemlidir. Ayrıca işsiz kalınan dönemler için esnek çalışma- part time çalışma kısa süreli işler yapmak bir gelir sağlar.

İhtiyacı giderme aracı: TEY4: Esnek çalışma “yemek yeme” gibidir. Çünkü sonuçta insan temel gereksinimlerinden birini karşılamak zorundadır. İş evde de yapılırsa işyerinde de yapılırsa sonuçta yapılıyor olmasıdır. İnsan lokantada da yemek yese evde de yemek yese sonuçta temel gereksinimini karşılamış olmasıdır.

Yöneticiler esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Faydayı Maksimize Etme Aracı ($f=3$), Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı ($f=2$)’dir. Yöneticiler esnek çalışmanın hem çalışanın çıkarı için faydalı hem de daha çok ve nitelikli ürün üretileceği için üretim yaptıran taraf için faydalı olacağını düşünmektedirler. Çünkü yöneticilerin büyük bir kısmı esnek çalışma biçimi ile özellikle kamuda çalışan ve çalışmayan işçinin bir birinden ayrılacağını çalışan işçinin maksimum fayda sağlayacağını, çalışmayanın ise sistemden atılacağını öngördüklerini ve bununda doğru olduğunu ifade etmişlerdir. Yöneticilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Yöneticilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Faydayı Maksimize Etme Aracı	Su (2), Limon	3	33.33
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	İlaç, Radyo Frekansı	2	22.22
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zehir	1	11.11
Tembelliği İfade Etme Aracı	Ağustos böceği	1	11.11
Rahatlama Aracı	Özgür Olmak	1	11.11
İhtiyacı Giderme Aracı	Yemek Yemek	1	11.11
Toplam		9	100

Kadın Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Kadın görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar yedi kategoride toplanmıştır. Bunlar; “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “belirsizliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Kadın görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (tehlikeyi ifade etme aracı, göz boyama aracı, belirsizliği ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (faydayı maksimize etme aracı, rahatlama aracı, verim sağlama aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir. Kadın görüşmeciler (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=7$), Göz Boyama Aracı ($f=6$), Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı ($f=6$), Rahatlama Aracı ($f=5$)’dir. Kadın görüşmeciler önemli bir kısmı esnek çalışma biçiminin kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi

olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı $f=13$). Aynı zamanda bir kısım kadın görüşmecide esnek çalışmanın ancak şuanda sahip oldukları bazı koşulları (sosyal güvence ve çalışma güvencesi vb) kapsar ise ve de dengeli kullanılır ise yeni bir çalışma biçimi olarak kabul edilebileceğini söylemişlerdir (Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı $f=6$). Ancak bazı kadın görüşmecilerde esnek çalışma biçiminin olumlu yanlarının sürekli dile getirilmesinden (medya yolu, siyasetçiler yolu, işveren örgütleri yolu vb ile) etkilenecek esnek çalışmanın kendilerini oldukça rahatlatacak serbest bir çalışma biçimi olacağı düşüncesi ile kendileri için oldukça önemli olacağını ifade etmişlerdir Rahatlama Aracı ($f=5$)'dır. Kadın görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Kadın görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zehir (2), Güvencesiz Çalışma (2), Mogan Gölü'ne Girmek, Kümes, Korkuluksuz Merdiven	7	22.58
Göz Boyama Aracı	Elma Şekeri, Kurtlu Elma, İçi Geçmiş Karpuz, İpek Böceği, Büyük Balon, Dondurma Yemek	6	19.35
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	İlaç (2), Denize Girmek (2), Silgi, Klima	6	19.35
Rahatlama Aracı	Huzur, Özgür Olmak (3), Uzaktan Kumanda,	5	16.13
Verim Sağlama Aracı	Kaynakları Etkin Kullanma, Oyun Hamuru, Yün Yumağı	3	9.68
Faydayı Maksimize Etme Aracı	Su (2)	2	6.45
Belirsizliği İfade Etme Aracı	Belirsizlik	2	6.45
Toplam		31	100

Erkek Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Erkek görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar on kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “hayal kırıklığını ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ihtiyacı giderme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tembelliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “belirsizliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Erkek görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (tehlikeyi ifade etme aracı, göz boyama aracı, hayal kırıklığını ifade etme aracı, tembelliği ifade etme aracı, belirsizliği ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (faydayı maksimize etme aracı, rahatlama aracı, verim sağlama aracı, ihtiyacı giderme aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir. Erkek görüşmeciler (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı ($f=11$), Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=11$), Göz Boyama Aracı ($f=3$)'dır. Erkek görüşmecilerin de önemli bir kısmı kadın görüşmeciler gibi esnek çalışma biçiminin kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı $f=14$). Ayrıca yine erkek görüşmecilerin önemli bir kısmı kadın görüşmeciler gibi esnek çalışmanın ancak şuanda sahip oldukları bazı koşulları (sosyal güvence ve çalışma güvencesi vb) kapsar ise ve de dengeli kullanılır ise yeni bir çalışma biçimi olarak kabul edilebileceğini söylemişlerdir (Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı $f=11$). Erkek görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Erkek görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	Tuz, Çikolata, Çay, Açık Büfe, Lastik, Motosiklet Kullanma, Denize Girmek (2), Kitap, Radyo Frekansı, İlaç	11	33.33
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zehirli Sarmaşık, Zakkum Çiçeği, Kara Hindiba Çiçeği, Güvencesiz Çalışma, Ücretli Kölelik (4), Saat, Sağ Gösterip Sol Vurmak, At Yarışı	11	33.33
Göz Boyama Aracı	Simit Bekleyen Martı, Altın Kafesteki Bülbül, Denizkızı	3	9.09
Verim Sağlama Aracı	Kaynakları Etkin Kullanma, Araba	2	6.06
Rahatlama Aracı	Spor Yapma	1	3.03
Hayal Kırıklığını İfade Etme Aracı	İçi Boş Hediye Kutusu	1	3.03
Faydayı Maksimize Etme Aracı	Limon	1	3.03
İhtiyacı Giderme Aracı	Yemek Yemek	1	3.03
Tembelliği İfade Etme Aracı	Ağustos Böceği	1	3.03
Belirsizliği İfade Etme Aracı	Belirsizlik	1	3.03
Toplam		33	100

Herhangi Bir Sendikaya Üye Olmayan Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Herhangi bir sendikaya üye olmayan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar beş kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Herhangi bir sendikaya üye olmayan görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (göz boyama aracı, tehlikeyi ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (rahatlama aracı, verim sağlama aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

Herhangi bir sendikaya üye olmayan görüşmecilerin (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=5$), Göz Boyama Aracı ($f=3$), Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı ($f=3$)’dır. Herhangi bir sendikaya üye olmayan görüşmecilerin yarından fazlası esnek çalışma biçiminin kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı $f=8$). Aynı zamanda herhangi bir sendikaya üye olmayan görüşmecilerin bir kısmı ise esnek çalışmanın ancak şuanda sahip oldukları bazı koşulları (sosyal güvence ve çalışma güvencesi vb) kapsar ise ve de dengeli kullanılır ise yeni bir çalışma biçimi olarak kabul edilebileceğini söylemişlerdir (Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı $f=3$). Herhangi bir sendikaya üye olmayan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Herhangi bir sendikaya üye olmayan görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zehir (2), Kümes, Güvencesiz Çalışma, Ücretli Kölelik	5	35.71
Göz Boyama Aracı	İçi Geçmiş Karpuz, İpek Böceği, Dondurma Yemek	3	21.43
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	Klima, Kitap, Motosiklet Kullanma	3	21.43
Rahatlama Aracı	Özgür Olmak (2)	2	14.29
Verim Sağlama Aracı	Oyun Hamuru	1	7.14
Toplam		14	100

Herhangi Bir Sendikaya Üye Olan Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar on kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “hayal kırıklığını ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ihtiyacı giderme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tembelliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “belirsizliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Herhangi bir sendikaya üye olan görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (tehlikeyi ifade etme aracı, göz boyama aracı, hayal kırıklığını ifade etme aracı, tembelliği ifade etme aracı, belirsizliği ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (faydayı maksimize etme aracı, rahatlama aracı, verim sağlama aracı, ihtiyacı giderme aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

Herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=15$), Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı ($f=13$), Göz Boyama Aracı ($f=7$)’dır. Herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin önemli bir kısmı esnek çalışma biçiminin kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı $f=22$). Aynı zamanda herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin bir kısmı ise esnek çalışmanın ancak şuanda sahip oldukları bazı koşulları (sosyal güvence ve çalışma güvencesi vb) kapsar ise ve de dengeli kullanılır ise yeni bir çalışma biçimi olarak kabul edilebileceğini söylemişlerdir (Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı $f=13$). Herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zehirli Sarmaşık (2), Zakkum Çiçeği, Kara Hindiba Çiçeği, Ücretli Kölelik (4), Güvencesiz Çalışma (2), Mogan Gölü’ne Girmek, Korkuluksuz Merdiven, Saat, Sağ Gösterip Sol Vurmak, At Yarışı	15	29.41
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	İlaç(3), Tuz, Çay, Açık Büfe, Radyo Frekansı, Lastik, Silgi, Denize Girmek (4)	13	25.49
Göz Boyama Aracı	Elma Şekeri, Kurtlu Elma, Çikolata, Denizkızı, Büyük Balon, Simit Bekleyen Martı, Altın Kafesteki Bülbül	7	13.73
Verim Sağlama Aracı	Kaynakları Etkin Kullanma (2), Yün Yumağı, Araba,	4	7.84
Rahatlama Aracı	Spor Yapmak, Huzur, Özgür Olmak, Uzaktan Kumanda	4	7.84
Faydayı Maksimize Etme Aracı	Su (2), Limon	3	5.88
Belirsizliği İfade Etme Aracı	Belirsizlik (2)	2	3.92
Hayal Kırıklığını İfade Etme Aracı	İçi Boş Hediye Kutusu	1	1.96
İhtiyacı Giderme Aracı	Yemek Yemek	1	1.96
Tembelliği İfade Etme Aracı	Ağustos Böceği	1	1.96
Toplam		51	100

Ana Akım Herhangi Bir Sendikaya Üye Olan Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Ana akım herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar sekiz kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ihtiyacı giderme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tembelliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “belirsizliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Ana akım herhangi bir sendikaya üye olan görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (göz boyama aracı, tembelliği ifade etme aracı, belirsizliği ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (faydayı maksimize etme aracı, rahatlama aracı, verim sağlama aracı, ihtiyacı giderme aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

Ana akım herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı ($f=7$), Rahatlama Aracı ($f=4$), Faydayı Maksimize Etme Aracı ($f=3$)’dır. Ana akım herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin bir kısmı esnek çalışmanın ancak şuanda sahip oldukları bazı koşulları (sosyal güvence ve çalışma güvencesi vb) kapsar ise ve de dengeli kullanılır ise yeni bir çalışma biçimi olarak kabul edilebileceğini söylemişlerdir (Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı $f=7$). Ancak Ana akım herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin önemli bir kısmı ise üye oldukları sendika ve sendika konfederasyonlarının toplumsal olaylarda genellikle iktidarın söylemlerini destekler yaklaştıkları için esnek çalışma konusunda da iktidarın söylemlerine paralel bir konum alacağı ya da aldığını düşünerek esnek çalışmanın yararlı olacağını belirtmişlerdir (Rahatlama Aracı+ Faydayı Maksimize Etme Aracı $f=7$). Ana akım herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Ana akım herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Arac	Silgi, Lastik, Radyo Frekansı, Tuz, Çay, Açık Büfe, İlaç	7	31.82
Rahatlama Aracı	Spor Yapmak, Özgür Olmak, Uzaktan Kumanda, Huzur Altın	4	18.18
Faydayı Maksimize Etme Aracı	Su (2), Limon	3	13.64
Göz Boyama Aracı	Kafesteki Bülbül, Çikolata	2	9.09
Verim Sağlama Aracı	Kaynakları Etkin Kullanma, Araba	2	9.09
Belirsizliği İfade Etme Aracı	Belirsizlik (2)	2	9.09
Tembelliği İfade Etme Aracı	Ağustos Böceği	1	4.55
İhtiyacı Giderme Aracı	Yemek Yemek	1	4.55
Toplam		22	100

Ana Akım Dışında Herhangi Bir Sendikaya Üye Olan Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Ana akım dışında herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar beş kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi

olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “hayal kırıklığını ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Ana akım dışında herhangi bir sendikaya üye olan görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (göz boyama aracı, tehlikeyi ifade etme aracı, hayal kırıklığını ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (verim sağlama aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

Ana akım dışı herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=15$), Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç ($f=6$), Göz Boyama Aracı ($f=5$)’dır. Ana akım dışı herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin neredeyse tamamı esnek çalışma biçiminin kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı, $f=20$). Bunun dışında ana akım dışı herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin bir kısmı ise esnek çalışmanın ancak şuanda sahip oldukları bazı koşulları (sosyal güvence ve çalışma güvencesi vb) kapsar ise ve de dengeli kullanılır ise yeni bir çalışma biçimi olarak kabul edilebileceğini söylemişlerdir (Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç $f=6$).

Ana akım dışında herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Ana akım dışı herhangi bir sendikaya üye olan görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zehirli Sarmaşık (2), Zakkum Çiçeği, Kara Hindiba Çiçeği, Güvencesiz Çalışma (3), Ücretli Kölelik (4), Korkuluksuz Merdiven, Saat, Sağ Gösterip Sol Vurmak, Mogan Gölü’ne Girmek, At Yarışı	15	51.72
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	İlaç (2), Denize Girmek (4)	6	20.69
Göz Boyama Aracı	Elma Şekeri, Kurtlu Elma, Büyük Balon, Simit Bekleyen Martı, Denizkızı	5	17.24
Verim Sağlama Aracı	Kaynakları Etkin Kullanma, Yün Yumağı	2	6.90
Hayal Kırıklığını İfade Etme Aracı	İçi Boş Hediye Kutusu	1	3.45
Toplam		29	100

Tokat İlinde Çalışmakta Olan Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Tokat ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar sekiz kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tembelliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ihtiyacı giderme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Tokat ilinde çalışmakta olan görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (göz boyama aracı, tehlikeyi ifade etme aracı, tembelliği ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (faydayı maksimize etme aracı, rahatlama aracı, verim sağlama aracı, ihtiyacı giderme aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

Tokat ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç ($f=6$), Göz Boyama Aracı ($f=4$), Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=4$), Verim Sağlama Aracı ($f=3$)'dır. Tokat ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin önemli bir kısmı esnek çalışma biçiminin kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı $f=8$). Yine Tokat ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin önemli bir kısmı ise esnek çalışmanın ancak şuanda sahip oldukları bazı koşulları (sosyal güvence ve çalışma güvencesi vb) kapsar ise ve de dengeli kullanılır ise yeni bir çalışma biçimi olarak kabul edilebileceğini söylemişlerdir (Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Aracı $f=6$). Aynı zamanda Tokat ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin bir kısmı ise istediği gibi ve daha çok çalışma imkanı sağlayacağı için esnek çalışma biçiminin kendilerine daha çok gelir getireceğini düşünmektedirler (Verim Sağlama Aracı $f=3$). Tokat ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13. Tokat ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç	Silgi, Lastik, Motosiklet Kullanma, Radyo Frekansı, Klima, Tuz	6	28.57
Göz boyama aracı	Zehirli Sarmaşık, Kara Hindiba Çiçeği, Ücretli Kölelik (2),	4	19.05
Tehlikeyi ifade etme aracı	Çikolata, Çay, Açık Büfe, Altın Kafesteki Bülbül	4	19.05
Verim sağlama aracı	Kaynakları Etkin Kullanma, Araba, Oyun Hamuru	3	14.29
Tembelliği İfade Etme Aracı	Ağustos Böceği	1	4.76
Rahatlama Aracı	Spor Yapmak	1	4.76
İhtiyacı Giderme Aracı	Yemek Yemek	1	4.76
Faydayı Maksimize etme Aracı	Limon	1	4.76
Toplam		21	100

İstanbul İlinde Çalışmakta Olan Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

İstanbul ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar altı kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “hayal kırıklığını ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. İstanbul ilinde çalışmakta olan görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (göz boyama aracı, tehlikeyi ifade etme aracı, hayal kırıklığını ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (faydayı maksimize etme aracı, rahatlama aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

İstanbul ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=6$), Göz Boyama Aracı ($f=4$), Rahatlama Aracı ($f=3$)'dır. İstanbul ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin yarıdan fazlası esnek çalışma biçiminin kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı $f=10$). İstanbul ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin bir kısmı ise esnek çalışmanın kendilerine istedikleri saatlerde, günlerde ve istedikleri yerlerde çalışma imkanı sunacağını düşündüklerinden esnek çalışma biçiminin iyi olacağını ifade etmişlerdir (Rahatlama Aracı $f=3$). İstanbul ilinin büyüklüğü, işyerleri ile oturdukları semtlerin genellikle aynı mahallelerde olmaması hatta ilçelerde olmaması, trafik sorunları vb göz önüne aldığımızda esnek çalışmanın (reklam yönü) bu şekilde düşündürmesi doğal olabilir.

İstanbul ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14. İstanbul ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Zakkum Çiçeği, Zehirli Sarmaşık, Zehir, Ücretli Kölelik, Güvencesiz Çalışma (2)	6	35.29
Göz Boyama Aracı	Elma Şekeri, Kurtlu Elma, Simit Bekleyen Martı, Denizkızı	4	23.53
Rahatlama Aracı	Özgür Olmak, Saat, Korkuluksuz Merdiven	3	17.65
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	İlaç (2)	2	11.76
Hayal Kırıklığını İfade Etme Aracı	İçi Boş Hediye Kutusu	1	5.88
Faydayı Maksimize Etme Aracı	Su	1	5.88
Toplam		17	100

Ankara İlinde Çalışmakta Olan Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

Ankara ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar yedi kategoride toplanmıştır. Bunlar; “göz boyama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma, “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “rahatlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma, “faydayı maksimize etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ve “belirsizliği ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma. Ankara ilinde çalışmakta olan görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (göz boyama aracı, tehlikeyi ifade etme aracı, belirsizliği ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (verim sağlama aracı, rahatlama aracı, faydayı maksimize etme aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir.

Ankara ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin (öğretmen ve yönetici) esnek çalışmaya ilişkin en çok kullandıkları metafor kategorileri Tehlikeyi İfade Etme Aracı ($f=6$), Göz Boyama Aracı ($f=4$), Rahatlama Aracı ($f=4$)’dır. Ankara ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin yarısından fazlası esnek çalışma biçiminin kendilerine zarar verecek bir çalışma biçimi olduğunu düşünmektedirler (Tehlikeyi İfade Etme Aracı+ Göz Boyama Aracı $f=10$). Ayrıca görüşmecilerin bir kısmı ise esnek çalışmanın bir rahatlama, verim ve fayda sağlayacağını düşündüklerinden esnek çalışma biçimin iyi olacağını ifade etmişlerdir.

Ankara ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15. Ankara ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
---------	------------	---	---

Tehlikeyi İfade Etme Aracı	Ücretli Kölelik (2), At Yarışı, Sağ Gösterip Sol Vurmak, Mogan Gölü'ne Girmek, Kümes	6	31.58
Göz Boyama Aracı	İçi Geçmiş Karpuz, Dondurma Yemek, Büyük Balon, İpek Böceği	4	21.05
Rahatlama Aracı	Huzur, Özgür Olmak (2), Uzaktan Kumanda	4	21.05
Belirsizliği İfade Etme Aracı	Belirsizlik (2)	2	10.53
Ölçülü Kullanılırsa Fayda Sağlayan Araç	Kitap	1	5.26
Faydayı Maksimize Etme Aracı	Su	1	5.26
Verim Sağlama Aracı	Yün Yumağı	1	5.26
Toplam		19	100

İzmir İlinde Çalışmakta Olan Görüşmecilerin Esnek Çalışmaya İlişkin Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

İzmir ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar üç kategoride toplanmıştır. Bunlar; “ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç” ifadesi olarak esnek çalışma ($f=4$). “tehlikeyi ifade etme aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ($f=2$). ve “verim sağlama aracı” ifadesi olarak esnek çalışma ($f=1$)’dir. “İzmir ilinde çalışmakta olan görüşmeciler esnek çalışma kavramına yönelik olumsuz anlam yükledikleri metaforlar (tehlikeyi ifade etme aracı), olumlu anlam yükledikleri metaforlar (verim sağlama aracı) ve nötr anlam yükledikleri metaforlar (ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç) kullandıkları görülmektedir. Sekiz görüşmeciden 7’si esnek çalışmayı ya ölçülü kullanılırsa, yani güvenceler sağlanırsa fayda sağlayan bir araç olarak gördüklerini belirtmişler ya da tehlikeli bir araç olduğunu belirtmişlerdir. Yalnızca bir görüşmeci esnek çalışmayı verim sağlan bir araç olarak nitelendirmiştir.

İzmir ilinde çalışmakta olan görüşmecilerin esnek çalışma kavramına yönelik kullandıkları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 16. İzmir ilindeki görüşmecilerin esnek çalışmaya ilişkin kullandıkları metaforlarda belirlenen temalar

Temalar	Metaforlar	f	%
Ölçülü kullanılırsa fayda sağlayan araç	Denize girmek, İlaç	5	62.50
Tehlikeyi ifade etme aracı	Zehir, güvencesiz çalışma	2	25.00
Verim sağlama aracı	Kaynakları etkin kullanma	1	12.50
Toplam		8	100

Tartışma

Tarihsel olarak emeğin büyük mücadelelerle elde ettiği birçok kazanım, neoliberal iktisadi dönüşümle- emek maliyetini kısma ihtiyacıyla- emeğin elinden alınmış ve alınmaya devam etmektedir. Türkiye’de özellikle 1980 sonrası 24 Ocak kararlarıyla birlikte, görece güvenceli olan tam gün ve “kadrolu” çalışma biçimi ortadan kaldırılmaya, yerine ise, geçici, yarı zamanlı ve güvencesiz çalışma yani esnek çalışma getirilmeye başlamıştır. Daha önce uygulamada yer almasına rağmen hukuksal zemini olmayan altışveren işçisi- (taşeron işçi) çalıştırma gibi birçok esnek çalışma biçimi, 2003 yılında çıkarılan 4857 sayılı İş Kanunu ile yasal hale getirilerek, ayrıca eğitim işkolunda da emeğin ve çalışmanın ciddi bir şekilde dönüşümünü sağlamaya başlamıştır. Hatta eğitimle ilgili doğrudan ya da dolaylı olarak 5 yıllık Kalkınma Planlarında ve Eğitim Şura’larında esnek çalışma biçimleri yer almıştır. Uzun yıllardır vekil öğretmenlik, sözleşmeli öğretmenlik ve ders saati ücretli öğretmenlik gibi esnek ve güvencesiz çalışma eğitim işkolunda uygulanmaktaydı.

Günümüz itibariyle de, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun değiştirilmesine yönelik tasarı Meclise gelmiş ve yapılacak değişikliklerle esnek çalışmanın öğretmenleri de kapsayacak şekilde, tüm kamu personelinin zorunlu çalışma şekli olması olasıdır (Aydoğanoglu, 2013).

Esnek çalışmanın, eğitim çalışanları içerisindeki öğretmen ve yöneticiler tarafından nasıl algılandığına bakabilmek için yürüttüğümüz bu metaforik çalışma sonuçlarına göre, Tokat, Ankara, İzmir ve İstanbul il merkezlerinde görev yapan gönüllü 65 öğretmen ve yöneticinin “esnek çalışma” kavramı ile ilgili geliştirdikleri 47 metafor 10 alt tema içerisinde değerlendirilmiştir.

Metaforların sınıflandırıldığı alt temalar dikkate alındığında, öğretmenler yöneticilere göre esnek çalışmayı daha olumsuz bulurken, yöneticilerin esnek çalışmayı olumlu ve gerekli bir çalışma biçimi olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Çünkü yöneticiler, yönetici olmasından kaynaklı olarak mevcut sistemle daha ilişki halinde oldukları ve sistemin bütün değişikliklerine uyumu, yönetici olmanın ve yöneticilik konumunu koruyabilmenin bir gereği olarak görmektedir. Bu sebeple, yöneticiler emeği olumsuz etkileyen değişiklikleri öğretmenlere göre daha hızlı ve daha güçlü sahiplenmektedir. Çünkü kendisi yönetici pozisyonunda olmasından dolayı, emeği olumsuz etkileyen değişimlerden etkilenmeyecekmiş gibi bir düşünce sistematiği oluşturmaktadır. Mevcut sistem ise zaten emeğin oluşturacağı direnci zayıflatmak için, bu kitle içerisinde kendine taraftar yaratacak bütün argümanları oluşturmaktadır. Bu argümanların etkilediği taraf ise yöneticiler olmaktadır. Aslında mevcut sistem bu şekilde, kapitalizmin temel çelişkisi olan emek-sermaye arasındaki çatışmada sermaye tarafına yöneticiyi koymaktadır.

Esnek çalışma biçiminin algılanışı konusunda iller, cinsiyet ve herhangi bir sendikaya üye olup olmama durumları birbirine benzerlik göstermektedir. Mevcut sistemin getirdiği ve çalışanları olumsuz etkileyen düzenlemelerin kamuoyuna olumlu ve gerekli düzenlemeler şeklinde yansması ve yalnızca olumlu yanlarının gösterilmesine rağmen; bu durum ülkenin farkı illerinde, farklı cinsiyet gruplarında ve örgütlü/örgütsüz emek gruplarının durumu algılamalarını farklılaştırmadığını hatta benzer olduklarını söyleyebiliriz. Araştırmanın yürütüldüğü illerdeki görüşmeciler yaşlarına, yaşadığı ile, cinsiyetlerine ve herhangi bir sendikaya üye olup olmamasına göre değil; etkisi altında kaldığı söylemin esnek çalışmayı nasıl değerlendirdiğine göre bir düşünce oluşturdıkları görülmektedir.

Sendikaya üye olan görüşmeciler arasında ise sendikasının mevcut sisteme yakınlığına ya da uzaklığına bağlı olarak bir algı geliştirdiği görülmektedir. Söylem olarak sağ ve liberal politikaları benimsediğini dile getiren sendikalara üye öğretmenler ve yöneticiler eğitimde esnek çalışmanın olabileceği ancak çalışanların iş ve sosyal güvenceleri sağlandığında kabul edilebilir olduğunu dile getirdikleri görülmektedir. Buna karşın, söylem olarak sol ve sosyal demokrat veya sosyalist ekonomi politikalarını benimsediğini dile getiren sendikalara üye öğretmenler ise özeld eğitim alanında, genelde tüm çalışma alanlarında esnek çalışmanın kabul edilemez ve tehlikeli bir çalışma biçimi olduğuna vurgu yaptıkları görülmektedir. Burada yöneticilerin değerlendirilmemesinin nedeni, görüşmeciler arasında bu sendikalara üye bir yöneticinin bulunmamasıdır. Çünkü, günümüzde söylem olarak sol ve sosyal demokrat veya sosyalist ekonomi politikalarını benimsediğini dile getiren sendikalara üye öğretmenlerden yönetici olarak atananların sayısı oldukça azdır.

Kaynakça

Ansal, H., Küçükçiftçi, S., Onaran, Ö., Orbay, Z, B. (2000). *Türkiye emek piyasasının yapısı ve işsizlik*. (1. Basım). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını.

Ataman-Ceylan, B. (2000). Esnek çalışmada uzlaşma arayışları. *Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Kasım-Aralık*, 24., 125-144.

- Aydın, İ.S. ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının “öğretmen” ve “öğrenci” kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 5(3), 818-842.
- Aydoğanoglu, E. (2011). *Emek sürecinin dönüşümü*. Ankara: Kültür Sanat Sen Yayınları.
- Aydoğanoglu, E. (2013). *Kamu emekçilerinin iş güvencesi nereye*. <https://scholar.google.com.tr/scholar?espv=2&biw=1920&bih=974&bav=on.2,or.&dpr=1&ion=1&um=1&ie=UTF8&lr&q=related:O2la7r46xbobBM:scholar.google.com/> Erişim Tarihi: 09.12.2016.
- Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yoluyla analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi.
- Balcı, A. (1999). *Metaphorical images of school: school perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in ankara)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Cerit, Y. (2008). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 3-13.
- Çelik, A. (2015). Metal işçilerinin 2015 direniş ve grev dalgası üstüne bir değerlendirme, Erişim Tarihi: 09.12.2016 <http://researchturkey.org/tr/category/editors-box/>.
- Çırak, S. (2014). Ortaokul öğretmenlerinin “öğrenci” kavramına ilişkin metaforik algıları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (27), 221-236.
- Doğan, D. (2014). Öğretmen adaylarının perspektifinden okul kavramının metaforlarla analizi, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(3), 361-382.
- Doğrul, B.Ş. & Tekeli, S. (2010). Yaşam dengesinin sağlanmasında esnek çalışma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(2).11-18
- Ekiz, D. ve Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin “öğretmen” kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 439-458.
- Goudswaard Anneke, Matthieu de Nanteuil (2000), *Flexibility and working conditions a qualitative and comparative study in seven eu member states*. Luxembourg: European Foundation.
- Gültekin, M. (2011). İlköğretim öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına yükledikleri metaforlar, *Eğitim ve Bilim*, 38 (169), 126-141.
- Harvey, David (2015), *Neoliberalizmin kısa tarihi*, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Müftüoğlu, Ö. (2006). *Kriz ve sendikalar*. Der. Fikret Sazak, Ankara: Epos Yayınları,, 117- 157.

- Müftüoğlu, Ö. ve Bal, İ.E. (2014). *Üretim Sürecinde ‘Yeniden Esneklik’ ve Sendikalar*, Türkiye’de Esnek Çalışma. (Ed. Özgür Müftüoğlu ve Arif Koşar). İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Nalçacı, A. ve Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 13 (1), 239-258.
- Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 293- 310.
- Örten, D., & Erginer, E. (2010). Türkiye’de eğitimde program geliştirme alanındaki öncü akademisyenlerin eğitimde program geliştirmeye ilişkin metaforik algıları. *I.Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*, Balıkesir, Türkiye.
- Örücü, D. (2012). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıfa ve sınıf yönetimine ilişkin metaforik bakışları: karşılaştırmalı bir durum çalışması*, 11(2), 342-352.
- Özdemir, M., S. (2012). Eğitim programı kavramına ilişkin öğretmen adaylarının metaforik algıları, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi - Journal of Theoretical Educational Science*, 5(3), 369-393.
- Özügürlü, M. (2010). *Tekel direnişinin ışığında gelenekselden yeniye işçi sınıfı hareketi*. Ankara: Nota Bene Yayınları.
- Resmi Gazete, , 4688 Sayılı kamu görevlileri sendikaları ve toplu sözleşme kanunu gereğince kamu görevlileri sendikaları ile konfederasyonların üye sayılarına ilişkin 2016 temmuzistatistikleri hakkında tebliğ, 4 Temmuz 2016 Tarihli ve 29762 Sayılı, Erişim Tarihi: 08.12.2016.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6, 509-522.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 281-326.
- Sönmez, P. (2006). Küreselleşme, Avrupa Birliği ve istihdam: çalışma ilişkilerinde yaşanan dönüşüm. *Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 5*, , 177-198.
- Süral, N. (2005). Esnekliğin işgücü piyasalarına yansımaları. ‘AB yolunda esneklik ve istihdam’ uluslararası semineri. *TİSK Yayını*, 259.
- Taşdemir, M. (2014). Birleştirilmiş sınıflar hakkında sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9/2, 1459-1475.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.

TİSK (2009), işsizlikle mücadele: ülke uygulamaları ve Türkiye için öneriler, *TİSK Yayını*, 302.

Tuncay, C. (1995). Çalışma süreleri ve istihdam türlerinde esnekleştirme, *İstihdam Dergisi*, 20.

Türk Eğitim Sen (2016). Türkiye Genelinde Ücretli Öğretmen Araştırması, Erişim Tarihi: 08.12.2016, http://www.turkegitimsen.org.tr/icerik_goster.php?Id=10595.

UİS. (2012). *Ulusal İstihdam Stratejisi 2012 Taslağı*. Erişim Tarihi: 23.06.2016, <http://bloknot.sosyalkoruma.net/index.php/isgucue-piyasas>

Uzun, S.ve Paliç, G. (2013). Sınıf öğretmenlerinin sınıf kavramına ilişkin sahip oldukları algıların metaforlar yardımıyla incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/4, 244-260.

Yavuz, A. (1995). *Esnek çalışma ve endüstri ilişkilerine etkisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zeytinoğlu, E. (2012). Çalışma barışına katkısı olabilecek bir sistem: esneklik. "10. Yıl'a Armağan" *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:11, 22, 157-175.

Extend Abstract

Although there are numerous definitions of flexible working in terms of labor in literature, this study aimed at understanding the opinions of educational staff about flexible working in terms of labor with reference to how they perceive the flexible working.

Method

One of the content analysis technique, categorical analysis was used in this study. The opinions of teachers and administrators were asked in written forms and content analysis was conducted on data gathered.

Participants

The population of this study was determined to be the educational staff in Tokat, Ankara, Izmir and Istanbul in 2015-2016 academic year, and 65 voluntary teachers and administrators from these cities participated in the study.

Data Collection

Each participant was asked to fill in the blanks in the sentence "Flexible working is like because" In studies using metaphor as a data collection tool, the term "like" is generally used to associate the bound between the "topic of metaphor" and the "source of metaphor". In this study, the term "because" was used so that the participants could provide justification for their metaphors.

Data Analysis

The content analysis was used for the analysis of the data. The forms were reviewed, and the ones that didn't have a metaphor in it were excluded from the dataset. In this step, 7 forms were excluded, and the content analysis was conducted on 65 forms. Then the data were assessed, and the similar metaphors were categorized under the themes. Basically, the metaphors were addressed in terms of the common characteristics about the flexible working concept. During this process, a total of 10 different conceptual categories were formed in terms of the viewpoints on the flexible working concept.

Findings

21, 17, 19 and 8 out of 65 participants live and work in Tokat, Istanbul, Ankara and Izmir, respectively. 51 of them are members of a union while 14 aren't. 28 of them are members of the Eğitim-Sen union; 13 of them are members of Türk Eğitim-Sen; 9 of them are members of Eğitim Bir-Sen; and 1 of them is the member of Eğitim-İş. The teachers and administrators produced a total of 47 valid metaphors about flexible working concept. 39 of them were produced by the teachers. 8 were produced by the administrators. The metaphors produced by the teachers were classified under seven categories. These categories are "tool for misleading", "tool for expressing danger", "useful tool if used carefully", "tool for fertility", "tool for relaxation", "tool for expressing disappointment", and "tool for expressing uncertainty". The metaphors produced by administrators were classified under six categories. These are "tool for maximizing profit", "tool for expressing danger", "useful tool if used carefully", "tool for expressing laziness", "tool for relaxation", and "tool for fulfilling the needs".

Discussion

When the themes were examined, it was determined that teachers approached flexible working more adversely than administrators since the administrators view the adaptation of the system to the changes necessary as a way to maintain their positions. Therefore, the administrators embrace the changes affecting the labor more rapidly and strongly compared to the teachers.

No difference about the perception of flexible working was determined in terms of city, gender or union membership variables. Although the regulations affecting the labor negatively are reflected on the press as positive and necessary regulations and only the positive sides of them take place in the press, this situation didn't lead a difference in the perception of labor from different cities, gender and union membership status.

It is seen that participants developed their perceptions based on the views of their unions. The teachers and administrators, members of a union adapting rightist and liberal policies, stated that flexible working could take place in education as long as the job and social security of the labor are ensured. However, the participants from leftist, social democrat or socialist unions expressed that flexible working is unacceptable and dangerous not only in education but in other fields as well.